

Posudek oponenta habilitační práce

Autor: Mgr. Jiří Lössl

Název habilitační práce: Výchova vědomým pohybem v pedagogické a tvůrčí praxi

Oponent: Mgr. Kateřina Klementová, Ph.D.

Předkládaný text habilitační práce přináší nový vhled do problematiky pohybové výchovy budoucích herců a pedagogů. Je tak činěno na základě hluboké znalosti praxe a dlouholeté pedagogické zkušenosti autora. Práce popisuje teoretická i praktická východiska „výchovy vědomým pohybem“, která následně systematicky rozpracovává v jednotlivých tematických okruzích a jim příslušných praktických cvičeních. Cesta k porozumění vlastnímu tělu pro pedagogickou a hereckou praxi je v práci dokumentována výpověďmi absolventů příslušných lekcí i vlastními reflexemi autora.

„Mottem“ celé práce by se mohlo stát zmiňované „neočekávat, co se stane, ale pozorovat, co vzniká“ jako základního východiska pro pojetí celku pedagogické práce. Důraz předkládané metody je založen na citlivém přístupu k procesu učení u studentů („potřeba vytváření bezpečného prostředí, ve kterém student bude moci realizovat svůj osobní proces objevování sebe sama skrze pohyb“) a respektu ke specifickým každé jednotlivé skupiny či jednotlivce, který tímto procesem prochází.

Použitá metodologie odpovídá záměrům autora, tj. osvojení žádoucích dovedností skrze prizma aktéra / studenta. Proto se v jednotlivých fázích pedagogického procesu (tj. zde v rámci jednotlivých kapitol práce) proměňuje i posloupnost jednotlivých podnětů sdílených se studenty (seznámení s fakty / anatomii / rozvíjení vlastních představ/ praktická cvičení / reflexe). Jednotlivé kapitoly, které zrcadlí posloupnost jednotlivých lekcí na časové ose, jsou vzájemně provázané a reflektují „probouzení zkušenosti“ z minulých lekcí a přípravu na lekce budoucí. Metoda jako celek se v závěru vrací obloukem ke svému počátku: od uvědomění kůže, kostí, tělových linií v prvních lekcích, přes uvědomění hlubkových tělesných struktur, až po periferní kostru (skelet), palcové a malíkové linie (jejich „skenování“ např. pomocí listu papíru), tedy opět k celostnímu vnímání povrchu lidského těla.

Oceňuji metodu sdílení tohoto know-how se studenty cestou „demokratickou“, tj. sdílením ve skupině, a to až poté, co si projdou vlastní zkušeností s vnímáním vlastního či partnerova těla, „aby nešlo pouze o informaci věděnou, ale vědomou“. K tomu přispívá i četná reflexe a práce ve skupinkách, trojicích, která vede studenty nejen k akci samotné, ale učí je i naučit se pozorovat a pojmenovat (uchopit do slov), co člověk vidí a jak s tím, co vidí, dál naložit. To je zvláště u režijní a choreografické práce a pedagogické profese velmi žádoucí.

Slabší stránkou práce je její **formální úprava** (zarovnání, velikosti písma, vymizela jedna úroveň číslování kapitol typu 1.1., ad.). Také by bylo vhodné zvážit strukturování jednotlivých kapitol – je žádoucí, aby „příklady možných cest“ byly prezentovány jako samostatná kapitola, byť to v kontextu každé kapitoly znamená pouze „mezikrok“ k detailnějšímu vysvětlení praktických cvičení? V práci se tak objevuje 6x stejná kapitola, jejíž titulek sám o sobě nepřináší novou informaci. Také bych se přikláběla k „sebevědomější“ formulaci úvodních pasáží v kapitolách 1-3. Úvahové pasáže, řečnické otázky („Mohu vůbec?“) či vkládání kapitálek („že je TO možné“) mi přijdou pro účely tohoto typu práce poněkud nadbytečné. Tyto výtky nevnímám jako zásadní pro hodnocení celku práce, nutno

ovšem dodat, že pečlivější formální úprava a posun ve strukturování některých kapitol by zpřehlednil orientaci čtenáře v textu.

Jazyk práce osciluje na hranici odborného textu a osobní výpovědi. Oceňuji autorovu ambici popsat v práci hluboké pohybové procesy, které jsou do určité míry neuchopitelné a taneční teorie se s nimi potýká již po generace. Ovšem příliš „citlivý“ jazyk – např. pojmenování aktérů v některých pasážích – „rozmělnuje“ zamýšlený význam textu, vytrácí se jeho plynulost a pochopitelnost (např. delší větné konstrukce střídající pojmy „inspirující“ a „naslouchající“ mohou vést k nedorozumění). Nicméně, ač by pro pohybově „nevzdělaného“ čtenáře mohl text působit v některých okamžicích nezřetelně, zachovává si během jednotlivých kapitol svou vnitřní integritu a jako celek působí koherentně.

Proto by na mnoha místech textu zcela jistě pomohly **ilustrace**, schémata a anatomické popisy, které autor zmiňuje v textu (vyobrazení chodidel, pánve, jednotlivých opěrných bodů, popis kostry ad.). S jejich pomocí by text nemusel mít ambici popsat vše do detailu a významně by se mu „odlehčilo“.

Oceňuji potřebné **terminologické ujasnění** pojmů „střed“, „těžiště“ a „centrum“, které by zasloužilo plošné užívání mezi odbornou a pedagogickou veřejností, aby nadále nedocházelo k nadbytečným nedorozuměním a zefektivnilo by další práci s pohybem na různých úrovních.

V případě, že by text habilitační práce měl být publikován, navrhovala bych nejen doplnit **ilustracemi/schématy k jednotlivým cvičením**, ale i **rozsáhlejší obrazovou přílohou**, která by obsahovala vybrané obrazové materiály, které autor využívá během své práce se studenty, zejména anatomické nákresy apod. Tak bude text využitelný „univerzálněji“ jako metodická příručka pro pedagogy, bude čtenářsky přístupný nejen pro uživatele z oborů příbuzných, ale i pro nové čtenáře potenciálně i z oborů zcela odlišných (např. fyzioterapie, různé obory lékařství).

Doporučuji, aby habilitační řízení pokračovalo před uměleckou radou DAMU.

V Praze dne 11. 2. 2021

Mgr. Kateřina Klementová, Ph.D.